

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Traducere din limba franceză

Consiliul Europei

Curtea Europeană a Drepturilor Omului

Secția a III-a

CAUZA TEHLEANU c. ROMÂNIEI

(cererea nr. 1578/03)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

16 septembrie 2008

DEFINITIVĂ

16.12.2008

Această hotărâre poate face obiectul unor ajustări de formă

În cauza Tehleanu c. României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a III-a), statuând în cadrul unei camere compuse din:

Josep Casadevall, președinte,

Elisabet Fura-Sandstrom,

Corneliu Bîrsan,

Alvina Gyulumyan,

Ineta Ziemele,

Luis López Gurra,

Ann Power, judecători,

și Santiago Quesada, grefier de secție,

După ce a deliberat asupra ei în camera de consiliu la data de 26 august 2008,

Pronunță prezenta hotărâre, adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea (nr. 1578/03) introdusă împotriva României și prin care un cetățean al acestui stat, Dl. Gheorghe Tehleanu (“reclamantul”), a sesizat Curtea la 4 decembrie 2002 în temeiul articolului 34 din Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale (“Convenția”).

2. Reclamantul a fost reprezentat de Dna. Constantin Cojocariu, avocat în Iași. Guvernul român (“Guvernul”) a fost reprezentat de agentul acestuia, Dl. Răzvan-Horațiu Radu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. La 23 martie 2007, Curtea a decis să comunice cererea Guvernului. Așa cum este permis de articolul 29 alin. 3 din Convenție, Curtea a decis, de asemenea, să fie examinate în același timp admisibilitatea și fondul cauzei.

ÎN FAPT

1. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

4. Reclamantul s-a născut în 1950 și locuiește în Iași.
5. În cadrul restructurării armatei, desfășurată începând din 1995, un număr de măsuri legislative au fost adoptate pentru a încuraja militarii de carieră să solicite trecerea în rezervă. Articolul 31 din Legea nr. 138 din 20 iulie 1999 (“legea nr. 138/1999”) le conferea dreptul la o “alocație de susținere” (“alocația”), scutită de impozit și calculată în funcție de salariul lunar brut.
6. Reclamantul beneficia de statutul de militar, fiind pompier în cadrul Ministerului de Interne (“Ministerul”). La 31 martie 2000 a fost trecut în rezervă și pensionat anticipat, ca urmare a stării sale de sănătate și a restructurării menționate mai sus. I-a fost acordat dreptul la pensie și la alocația menționată mai sus, calculată pe baza a douăzeci și șapte de salarii brute. În momentul plății acestei alocații, Ministerul a dedus din aceasta cuantumul impozitului pe venit, calculat conform dispozițiilor Ordonanței nr. 73 din 27 august 1999 privind impozitul pe venit (“Ordonanța nr. 73/1999”), fiind reținută astfel suma de 40.555.552 lei românești vechi, echivalentul a aproximativ 1655 Euro.
7. Printr-o acțiune îndreptată împotriva Ministerului și împotriva Brigăzii de pompieri Iași, reclamantul a solicitat rambursarea impozitului perceput, care, în opinia sa, nu ar fi trebui reținut datorită faptului că Legea nr. 138/1999 exonera alocația de impozit. În cauză a fost administrată o expertiză contabilă, concluziile acesteia fiind în sensul pretențiilor reclamantului.
8. Printr-o sentință din 27 iunie 2001, Judecătoria Iași a respins acțiunea reclamantului. Menționând că problema care trebuia soluționată în speță ținea de aplicarea concomitentă a dispozițiilor Legii nr. 138/1999 și ale Ordonanței nr. 73/1999, Judecătoria a decis că, deși alocația fusese calculată în funcție de salariul lunar brut, era necesar ca acest venit să fie supus impozitului deoarece Ordonanța nr. 73/1999 menționa salariul net.

9. Printr-o decizie definitivă din 6 iunie 2002, Tribunalul Iași a respins recursul formulat de reclamant și a confirmat ca întemeiată sentința menționată mai sus. Tribunalul a decis că în speță erau aplicabile regulile privind succesiunea legilor în timp, deoarece articolul 6 lit. f) din Ordonanța nr. 73/1999 introdusese principiul impozitării veniturilor, că alocația în discuție nu figura printre excepțiile de la această regulă și că ordonanța menționată intrase în vigoare la 1 ianuarie 2000, deci înainte de data calculării drepturilor persoanei interesate. Mai mult, această interpretare era confirmată de faptul că legislatorul modificase articolul 31 al Legii nr. 138/1999 prin adoptarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 138 din 14 septembrie 2000, aceasta prevăzând expres că alocațiile de susținere trebuie calculate în funcție de salariul lunar net.

II. DREPTUL ȘI PRACTICA INTERNĂ PERTINENTĂ

10. Dispozițiile legale și jurisprudența internă pertinentă sunt descrise în Hotărârea *Driha c. României* (nr. 29556/02, §§ 10-17, 21 februarie 2008).

11. În ceea ce privește jurisprudența Tribunalului Iași, în special, competent cu soluționarea în ultimă instanță a acțiunilor similare celei din prezenta cauză formulate în județul Iași, în perioada contemporană faptelor analizate, în mai multe ocazii, printre care deciziile definitive din 6 noiembrie 2000, 6 decembrie 2001, 10 și 23 ianuarie, 23 mai și 3 iulie 2002, pronunțate în acțiuni împotriva Ministerului de Interne, Tribunalul a confirmat caracterul neimpozabil al alocațiilor prevăzute de articolul 31 din Legea nr. 138/1999. Deciziile din 6 decembrie 2001 și 10 ianuarie 2002 au fost pronunțate de același complet de judecată ca decizia din 6 iunie 2002 pronunțată asupra acțiunii reclamantului, care face obiectul prezentei cauze. Din informațiile transmise de Guvern, rezultă că procurorul general a formulat recursuri în anulare contra trei din cele șase decizii definitive menționate mai sus, alte aproximativ zece recursuri în anulare fiind formulate în special după anul 2002 contra unor hotărâri similare pronunțate în alte județe.

ÎN DREPT

I. ASUPRA PRETINSEI VIOLĂRI A ARTICOLULUI 1 DIN PROTOCOLUL NR. 1, LUAT ÎN CONSIDERARE INDEPENDENT ȘI COMBINAT CU ARTICOLUL 14 DIN CONVENȚIE

12. Reclamantul pretinde că alocația primită la pensionare a fost supusă în mod ilegal impozitului și că el a fost supus unui tratament discriminatoriu în raport cu alți colegi militari ale căror alocații nu au fost supuse impozitului, în temeiul unor hotărâri pronunțate de același Tribunal Iași. El invocă pe fond articolul 1 din Protocolul nr. 1, luat în considerare independent și combinat cu articolul 14 din Convenție, formulate astfel :

Articolul 1 din Protocolul nr. 1

“ Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauza de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor”.

Articolul 14

„ Exercițarea drepturilor și libertăților recunoscute de (...) Convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație”.

13. Guvernul se opune acestor susțineri.

A. În ceea ce privește admisibilitatea

14. Invocând în special jurisprudența *Kopecký c. Slovacia* ([Marea Cameră], nr. 44912/98, CEDO 2004-IX), Guvernul consideră că reclamantul nu dispune de un bun actual, de o

creanță sau de o speranță legitimă, astfel ca articolul 1 din Protocolul nr. 1 să fie aplicabil în speță, pe motivul că persoana interesată nu beneficiază nici de o decizie definitivă în favoarea sa, nici de o dispoziție legală sau de o jurisprudență consacrată în materie, susceptibile să fundamenteze o speranță legitimă. Astfel, ar urma să fie respins capătul de cerere fundamentat pe articolul 1 alineatul 1 din Protocolul nr. 1, ca fiind incompatibil *ratione materiae* cu dispozițiile Convenției.

15. Curtea consideră că argumentul Guvernului ține de invocarea unei excepții de inadmisibilitate pentru incompatibilitatea *ratione materiae* în ceea ce privește aplicarea articolului 1 din Protocolul nr. 1 și, având în vedere natura plângerilor și elementele dosarului, consideră că este necesară unirea acestei excepții cu fondul.

16. Mai mult, Curtea constată că cele două plângeri nu sunt în mod vădit nefondate, în sensul articolului 35 alin. 3 din Convenție. Curtea relevă, de asemenea, că aceste plângeri nu sunt lovite de niciun alt motiv de inadmisibilitate. Astfel, urmează să fie declarate admisibile.

B. În ceea ce privește fondul

17. În opinia Guvernului, nu există nici divergențe majore în jurisprudența internă în materie, nici nu se poate susține absența unui mecanism care să permită eliminarea acestor divergențe, având în vedere că în special prin intermediul recursului în anulare, jurisprudența Curții Supreme de Justiție a devenit constantă, în sensul impozitării alocațiilor în cauză. Anumite decizii definitive care au declarat ilegală impozitarea alocațiilor nu au făcut, totuși, obiectul unui recurs în anulare, din motive financiare, având în vedere caracterul redus al sumei puse în discuție, sau din motive de procedură, având în vedere, în special, lipsa interesului de a acționa din partea ministerelor în cauză, în cazul în care însuși Ministerul Finanțelor fusese condamnat de instanțe să ramburseze sumele reținute cu titlu de impozit de alte ministere, urmare instrucțiunilor pe care acesta le-a transmis.

18. Invocând în special asupra cauzele *Pressos Compania Naviera S.A. și alții c. Belgiei* (Hotărâre din 20 noiembrie 1995, seria A nr.332) și *Smokovits și alții c. Greciei* (nr. 46356/99, § 32, 11 aprilie 2002), reclamantul susține că pe baza articolului 31 din Legea nr. 138/1999 și a jurisprudenței interne din momentul introducerii acțiunii sale, beneficia de o speranță legitimă în ceea ce privește neimpozitarea alocației sale și că recursurile în anulare formulate la solicitarea ministerelor interesate au avut ca efect schimbarea jurisprudenței pertinente după anul 2002. În opinia părții interesate, Ordonanța nr. 73/1999 invocată de Guvern nu poate reprezenta baza legală a ingerinței suferite, aceasta nerespectând condițiile de precizie și previzibilitate.

19. Curtea constată că în cauza *Driha* precitată, similară cu prezenta cauză, a examinat aplicabilitatea articolului 1 din Protocolul nr. 1, ajungând la concluzia că reclamantul beneficia de un “bun” în sensul jurisprudenței Curții asupra articolului menționat, având în vedere suma care i-ar fi trebuit alocată în temeiul articolului 31 din Legea nr. 138/1999. Curtea a decis, de asemenea, că a existat o violare a articolului 1 din Protocolul nr. 1, luat în considerare independent și combinat cu articolul 14 din Convenție, datorită ingerinței vădit ilegale pe planul dreptului intern reprezentată de impozitarea alocației în cauză și de absența motivelor de natură să justifice tratamentul diferențiat al reclamantului în raport cu alte persoane care se găseau într-o situație similară (*Driha*, precitat, §§ de la 22 la 33 și de la 37 la 39).

20. Curtea consideră că Guvernul nu a furnizat niciun fapt sau argument care ar putea conduce la o concluzie diferită în prezenta cauză. În aceeași linie cu hotărârea susmenționată, Curtea consideră că articolul 1 din Protocolul nr. 1 își găsește aplicarea în speță, dat fiind că în temeiul dispozițiilor clare ale articolului 31 din Legea nr. 138/1999, reclamantul era în drept să își formuleze așteptarea ca alocația sa să fie scutită de impozit, așa cum reieșea și din jurisprudența internă din momentul în care a contestat impunerea în cauză. Ca și în cauza

Driha, precitată, ingerința reprezentată de impozitarea alocației sale apare ca fiind vădit ilegală pe planul dreptului intern și, pe cale de consecință, incompatibilă cu dreptul la respectul bunurilor reclamantului. De asemenea, Curtea observă că alți militari trecuți în rezervă au beneficiat de această alocație fără să fie grevată de impozit și că Guvernul nici nu a dovedit absența unui tratament diferențiat între reclamant și colegii săi militar care se găseau într-o situație similară, nici nu a furnizat o justificare valabilă pentru acest tratament diferențiat (paragrafele 10, 11 și 17 *in fine* de mai sus și *Driha*, precitată, § 38).

21. Astfel, Curtea consideră că urmează a fi respinsă excepția de incompatibilitate *ratione materiae* ridicată de Guvern și concluzionează că a existat în cauză o violare a articolului 1 din Protocolul nr. 1, luat în considerare în mod independent și combinat cu articolul 14 din Convenție.

II. ASUPRA CELORLALTE PRETINSE VIOLĂRI

22. Invocând articolul 6 alin. 1 din Convenție, reclamantul formulează plângere cu privire la caracterul pretins inequitabil al procedurii, datorită jurisprudenței contradictorii a instanțelor naționale și a lipsei de independență și imparțialitate din partea judecătorilor care au examinat acțiunea sa împotriva Ministerului.

23. Curtea reamintește că nu este inclus în sfera drepturilor și obligațiilor cu caracter civil contenciosul fiscal, în ciuda efectelor patrimoniale pe care acesta le cauzează în mod necesar situației contribuabililor (*Ferrazzini c. Italie* [Marea Cameră], nr. 44759/98, §§ 21-30, CEDO 2001-VII).

24. Rezultă că acest capăt de cerere este incompatibil *ratione materiae* cu dispozițiile Convenției, în sensul articolului 35 alin. 3 și trebuie respins, în aplicarea articolului 35 alin. 4.

III. ASUPRA APLICĂRII ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

25. În conformitate cu prevederile articolului 41 din Convenție,

“ Dacă hotărârea Curții declară că o decizie luată sau o măsură dispusă de o autoritate judiciară sau de orice altă autoritate a unei părți contractante este în întregime sau parțial în opoziție cu obligațiile ce decurg din prezenta convenție și dacă dreptul intern al acelei părți nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei decizii sau ale acestei măsuri prin hotărârea Curții se acordă, dacă este cazul, părții lezate o reparație echitabilă”.

A. Despăgubirea

26. Reclamantul solicită 2648 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu material suferit, și anume suma de aproximativ 1655 EUR reținuți de Minister cu titlu de impozit, sumă actualizată în raport cu anul 2000, precum și suma de 5000 EUR cu titlu de reparație a prejudiciului moral suferit.

27. Guvernul se opune acordării unei sume cu titlu de daune materiale. De asemenea, Guvernul susține că o eventuală constatare a violării ar reprezenta în sine o reparație suficientă a prejudiciului moral pretins și consideră că, în orice situație, suma solicitată cu acest titlu este excesivă în raport cu jurisprudența Curții în materie.

28. Având în vedere violările constatate ale articolului 1 din Protocolul 1, luat în considerare independent și combinat cu articolul 14 din Convenție, Curtea consideră, statuând în echitate, așa cum prevede articolul 41 din Convenție, că se cuvine să fie acordată reclamantului suma de 2000 EUR cu titlu de daune materiale.

29. De asemenea, Curtea consideră că evenimentele în cauză au cauzat reclamantului o stare de incertitudine și suferințe pentru a căror reparație constatarea violării nu ar fi suficientă. Curtea consideră că suma de 1000 EUR reprezintă o reparație echitabilă a prejudiciului moral suferit de reclamant.

B. Taxe și cheltuieli

30. Reclamantul solicită, de asemenea, suma de 3462 EUR pentru taxele și cheltuielile efectuate în cauza în fața Curții, sumă ce urmează a fi virată direct avocatului său, și

furnizează pentru aceasta o notă referitoare la numărul de ore facturate și la activitățile desfășurate.

31. Guvernul nu se opune la plata către reclamant a unei sume corespunzătoare cheltuielilor necesare și reale, dar susține că o parte a cererii este speculativă, referindu-se la cheltuieli eventuale, și că numărul de ore facturate este excesiv.

32. În conformitate cu jurisprudența Curții, un reclamant nu poate obține rambursarea taxelor și cheltuielilor decât în măsura în care se stabilește caracterul real, necesar și rezonabil al valorii acestora. În cauza de față, ținând cont de elementele pe care le deține și de criteriile menționate mai sus, Curtea consideră rezonabilă suma de 1300 EUR pentru procedura în fața Curții, sumă plătită direct avocatului reclamantului.

C. Daune moratorii

33. Curtea consideră de cuviință să calculeze valoarea daunelor moratorii la o rată egală cu facilitatea de împrumut marginal a Băncii Centrale Europene, majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Unește cu fondul* excepția preliminară a Guvernului referitoare la inaplicabilitatea *ratione materiae* a articolului 1 din Protocolul nr. 1 și *o respinge*;

2. *Declară* cererea admisibilă în ceea ce privește plângerile fondate pe articolul 1 din Protocolul nr. 1, luat în considerare independent și combinat cu articolul 14 din Convenție și inadmisibilă în ceea ce privește celelalte capete de cerere;

3. *Decide* că a exista violare a articolului 1 din Protocolul nr. 1, luat în considerare în mod independent și combinat cu articolul 14 din Convenție;

4. *Decide*

a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni începând cu data la care hotărârea rămâne definitivă în conformitate cu articolul 44 alin. 2 din Convenție,

următoarele sume care vor fi convertite în moneda statului pârât la cursul de schimb aplicabil la data plății:

- i. 2000 EUR (două mii euro), plus orice sumă care ar putea fi datorată cu titlu de impozit, pentru daune materiale;
- ii. 1000 EUR (una mie euro), plus orice sumă care ar putea fi datorată cu titlu de impozit, pentru daune morale;
- iii. 1300 (una mie trei sute euro), pentru taxe și cheltuieli, care se va vira direct avocatului reclamantului.

b) că începând cu data expirării termenului menționat și până la plată, aceste sume vor fi majorate cu o dobândă simplă având o rată egală cu facilitatea împrumutului marginal a Băncii Centrale Europene aplicabilă în această perioadă, majorată cu trei puncte procentuale;

5. *Respinge* cererea de reparație echitabilă pentru surplus.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris la 16 septembrie 2008, în conformitate cu articolul 77 alineatele 2 și 3 din Regulament.

Santiago Quesada

Grefier

Josep Casadevall

Președinte